

Aukštojo mokslo poveikis darniojo vystymosi formavimui

Tematikos aktualumas pirmiausiai kyla iš skirtingų tarptautinių organizacijų, kaip EBPO ir UNESCO identifikuojamų globalių tendencijų, kurios potencialiai sąlygos esminius pokyčius švietimo politikoje ir praktikoje artimiausiu metu. Antai kaip naujausioje ataskaitoje „Education Policy Outlook 2023“ skelbia EBPO, aplinkos tvarumas (angl. environmental sustainability) arba darnus vystymasis, kartu su skaitmenizavimu, lygybės, įtraukties bei įvairovės siekiu yra viena iš trijų esminių tendencijų, darysiančių didžiausią įtaką švietimo ir mokymo politikai globaliu mastu. Kaip pripažįsta UNESCO (2021), kaip rodo skirtingi tyrimai edukologijos, ekonomikos, verslo disciplinose (pvz. Bizerril, Rosa, Carvalho, Pedrosa, 2018; Findler, Schönherr, André Martinuzzi, 2018; Giesenbauer, Müller-Christ, 2020; Žalėnienė, Pereira, 2021 ir kt.), būtent aukštojo mokslo institucijos gali būti kaip vienas iš esminių veikėjų (angl. transformative agents), galinčių atlikti kertinį vaidmenį siekiant darnaus vystymosi skatinimo individuose ir visuomenėse plačiaja prasme. Aukštasis mokslas prisideda prie ekonomikos vystymosi, rengia ateities lyderius, formuoja santykį su visuomenėmis bendrąja prasme bei tokiu būdu gali skatinti skirtingų grupių veikimą darnaus vystymosi link. Vis dėlto, esamas aplinkos tvarumo, darnaus vystymosi tikslų skatinimas aukštajame moksle sulaukia ir kritikos akcentuojant tai (pvz. Uggla, Soneryd, 2023; McGeown, Barry, 2023), kad aukštojo mokslo institucijos turimus resursus ir tyrimų, studijų veiklas nukreipia ne į darnų vystymąsi siekiant spręsti klimato krizės iššūkius, bet palaiko pelningas veiklas.

Deja, Lietuvos kontekste aukštojo mokslo darniam vystymuisi tematika nėra nuodugniai ištyrinėta, todėl nėra visiškai aiškus nei darnaus vystymosi kaip globalios tendencijos poveikis Lietuvos aukštojo mokslo sričiai (kaip tyrimai, studijos) siekiant reaguoti į globalius iššūkius, kaip klimato krizė. Taip pat nėra suprantamas Lietuvos aukštojo mokslo institucijų vaidmuo skatinant darnų vystymąsi Lietuvos kontekste. Tyrimas šioje tematikoje būtų ne tik conceptualiai reikšmingas, bet ir svarbus informuotam Lietuvos aukštojo mokslo politikos formavimui reaguojant į globalias tendencijas ir kylančius globalius iššūkius, kaip klimato krizė.

The impact of higher education on shaping sustainable development

The topic's relevance stems primarily from the global trends identified by various international organizations, such as the OECD and UNESCO, which can potentially lead to significant changes in education policy and practice shortly. For example, as the OECD states in its latest report, Education Policy Outlook 2023, environmental sustainability or sustainable development is one of the three key megatrends that will impact education and training policies globally, along with digitalization, equality, inclusion, and diversity. As recognized by UNESCO (2021), and as different studies in the disciplines of education, economics and business have shown (e.g. Bizerril, Rosa, Carvalho, & Pedrosa, 2018; Findler, Schönherr, & André Martinuzzi, 2018; Giesenbauer, Müller-Christ, 2020; Zalenienė, Pereira, 2021, etc.), it is higher education institutions that can act as one of the transformative agents that can play a pivotal role in promoting sustainable development in individuals and societies at large. Higher education contributes to economic development, prepares future leaders, shapes the relationship with societies in general, and can thus encourage different groups to work towards sustainable development. However, the current promotion of environmental sustainability and sustainable development goals in higher education has also been criticized (e.g., Uggla, Soneryd, 2023; McGeown, Barry, 2023), with the emphasis on the fact that higher education institutions are diverting available resources and research and study activities away from sustainable development in order to address the challenges of the climate crisis, and towards supporting profitable activities.

Unfortunately, in the Lithuanian context, the topic of higher education for sustainable development has not been thoroughly researched, so the impact of sustainable development as a global megatrend on the Lithuanian higher education sector (as research and studies) in order to respond to the challenges of the climate crisis is not fully understood, nor is the role of Lithuanian higher education institutions in promoting sustainable development in the Lithuanian context. A study on this topic would be conceptually significant and crucial for informed policy-making in Lithuanian higher education in response to global trends and emerging global challenges such as the climate crisis.